

ЛІНІЙНО-ТРАНСПОРТНІ ЛАНДШАФТИ

У першій класифікації антропогенних ландшафтів за змістом, Ф.М. Мільков дорожні ландшафти не виділяв в окремий клас [6]. Дорожні ландшафти були в структурі промислових. Значно пізніше дорожні ландшафти виділили в окремий клас, але в їх структурі розглядали лише автомобільні й залізничні дороги [4]. У 2012 році Г.І Денисик відніс дорожні ландшафти до каркасних, що разом із селитебними формують основу, каркас сучасних ландшафтів Землі [3].

Подальші дослідження дорожніх ландшафтів [1] показали, що до них поступово почали приєднувати всі транспортні системи, основною функцією яких є переміщення речовини й енергії. У майбутньому до них, мабуть, приєднають й інформацію. В результаті стає зрозумілим, що назва одного із класів антропогенних ландшафтів – дорожні ландшафти, уже не відповідає своїй суті. Є й інші назви цього класу: «лінійні», «транспортні», «дорожньо-транспортні» тощо.

За нашим визначенням, дорожні ландшафти – це складні системи антропогенного (здебільшого техногенного) походження, структуру й характер функціонування яких визначають власне дороги й численні прилеглі до них об'єкти (інфраструктура – інженерні споруди, сервісні пункти, лісові смуги тощо). Вони суттєво відрізняються від інших ландшафтних комплексів антропогенного походження і мають лише їм притаманні ознаки:

- дорожні ландшафти характеризуються своєрідним лінійним розташуванням у просторі («лінійна географія»);
- з-поміж антропогенних дорожні ландшафти єдині, де вирішальне значення у їх функціонуванні має рух (транспорту, речовини);
- значення і роль дорожніх ландшафтів у структурі сучасних ландшафтів постійно й швидкими темпами зростатиме;
- у формуванні екологічної ситуації будь-якого освоєного регіону світу чи розвинутої країни функціонування дорожніх ландшафтів стає визначальним.

Однак, усе це стосується знову ж таки лише дорожніх ландшафтів сформованих автомобільним і, частково, залізничним транспортом. Щоб охопити всю транспортну систему будь-якого регіону чи країни, необхідно в один клас антропогенних ландшафтів об'єднати всі (автомобільні, залізничні, ґрунтові) дороги, газо- нафто- та інші проводи, лінії електропередач і телефонного зв'язку тощо. У такому випадку, з нашого погляду, найбільш вдалою назвою класу, що об'єднає цю складну структуру, буде «клас лінійно-транспортних ландшафтів». У залежності від виду та впливу транспортних

систем на ландшафти, у структурі цього класу доцільно виділяти підкласи: автомобільні, залізничні, трубопровідні, лінії електропередач і зв'язку та інші. Подальша їх класифікація поки що не розроблена, крім автомобільних дорожніх ландшафтів [2,5].

Заміна однієї назви класу антропогенних ландшафтів іншою не є самоціль. Вона дасть можливість краще зрозуміти суть як загалом антропогенних ландшафтів, так і одного із класів, урізноманітнити структуру лінійно-транспортних ландшафтів, провести їх класифікацію і, врешті-решт, раціонально використовувати на благо суспільства. Подальші дослідження лінійно-транспортних ландшафтів необхідно направити на вирішення зазначених проблем.

Список використаних джерел

1. Вальчук О.М. Дорожні ландшафти. / О.М. Вальчук // Середнє Побужжя. За заг. редак. Г.І. Денисика. – Вінниця: Гіпаніс, 2002. – С. 235 – 239.
2. Вальчук О.М. Дорожні ландшафти: проблеми класифікації. /О.М. Вальчук // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Географія. – Вінниця, 2002. – Вип. 3 – С. 69 – 71.
3. Денисик Г.І. Антропогенне ландшафтознавство. / Г.І. Денисик. – Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К», 2012. – 336 с.
4. Денисик Г.І. Антропогенні ландшафти Правобережної України. /Г.І. Денисик. – Вінниця: Арбат, 1998. – 292 с.
5. Дорожні ландшафти Поділля. / Денисик Г.І., Вальчук О.М.: - Вінниця, ПП «Видавництво «Теза», 2005. – 178 с.
6. Мильков Ф.Н. Человек и ландшафты. / Ф.Н. Мильков. – Москва: Мысль, 1973. – 222 с.